Ringkøbing amts Fugleliv nr. 5

Natfugle i Ringkøbing amt

1986-87

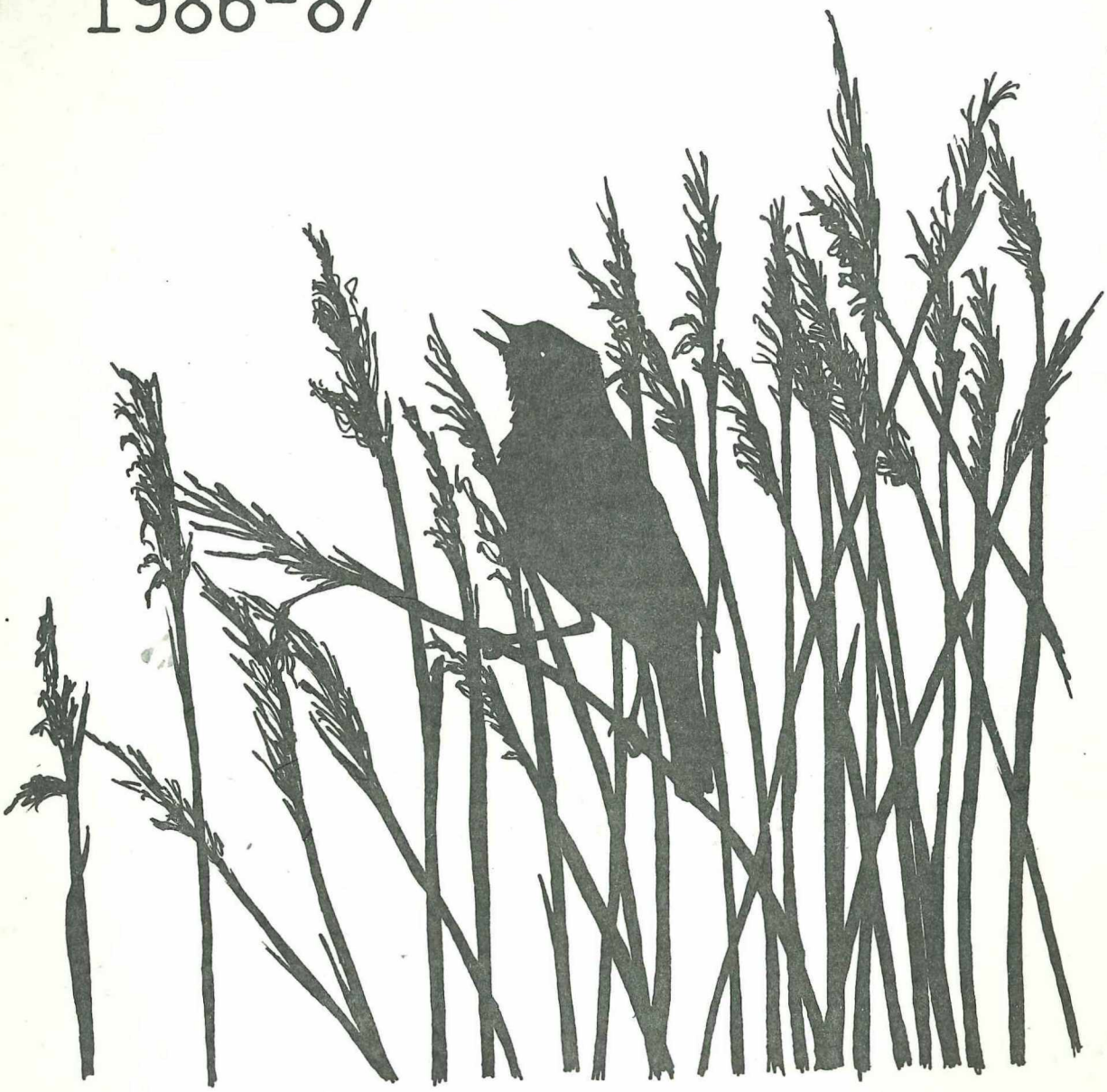

Af Egon Østergård, marts 1988

Dansk Ornithologisk Forenings lokalafdeling
Ringkøbing amt

Ringkøbing Amt

Redaktion: Jens Overgaard Christensen, Egon Østergård m.fl.

Tegninger: Jens Overgaard Christensen.

Anvendelse af denne rapport kan ske ved citering af kilde, f.eks. således:

Østergård, E., 1988: *Natfugle i Ringkøbing amt 1986-87.* - Ringkøbing amts Fugleliv nr. 5, DOF lok.afd. Rkg. amt.

Serien "Ringkøbing amts Fugleliv" udkommer, når egnede undersøgelsesmaterialer foreligger bearbejdet, og rapporterne kan mod betaling rekvireres hos:

Egon Østergård, Kirkestrædet 10, Hodsager, 7490 Aulum. Tlf. (07)47 62 10.

Er man i besiddelse af et relevant ornitologisk undersøgelsesmateriale fra Ringkøbing amt, kan man om ønskeligt rette henvendelse til ovennævnte med henblik på eventuel publicering.

ISBN 87-982478-5-9

Indholdsfortegnelse

Indledning ..... side 2

Undersøgelsesmetode 3

Resultater 4

Artsgennemgang 7

- Natravn 7
- Græshoppesanger 9
- Kærsanger 11
- Nattergal 13
- Plettet rørvagtel 15
- Vandrikse 17
- Rørdrum 19
- Skovhornugle 22
- Sivsanger 24
- Status over nogle øvrige natfugle 26

Kommuneskemaer 28

Deltagerliste 44

Litteratur 45

Hedelærken i Ringkøbing amt
af Niels Peter Brøgger 46

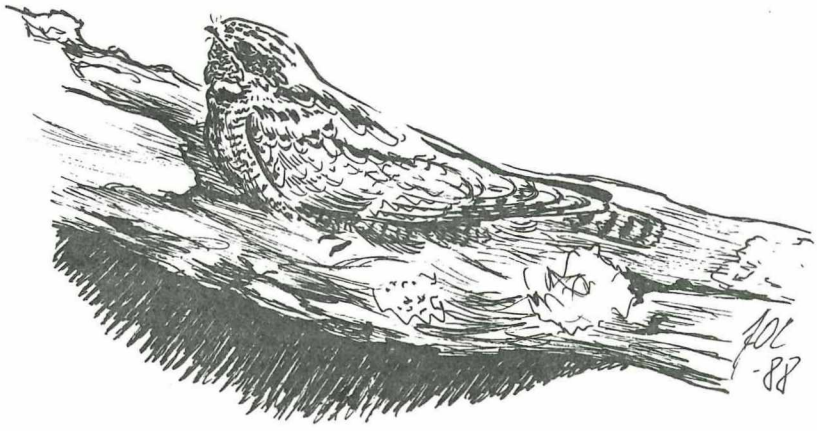

Indledning

I 1984 begyndte DOF's Feltudvalg at iværksætte årlige undersøgelser i amtet for at få et mere detaljeret billede af amtets fugleliv. Medlemmerne i amtet er blevet opfordret til at deltage i dette arbejde, hvilket mange har gjort. I de forløbne 4 sæsoner er det blevet til undersøgelser af: "Råge og hættemåge-kolonier" (1984), "Fugle i grusgrave" (1985) samt "Nataktive fugles udbredelse" (1986-87). Resultatet af de to første projekter er nærmere beskrevet i Sandeviften - henholdsvis 84: 2 og 85: 2. Resultatet af natfugleundersøgelsens 1. del er tillige omtalt i 87: 1. I denne rapport vil der blive givet en samlet beskrivelse af undersøgelsen 1986-87.

Da Feltudvalget i slutningen af 1985 besluttede at starte dette projekt, var det med en vis spænding. At skulle begive sig på fugletur, når andre kaster sig i dynerne, kræver mandsmod/kvindestyrke. I mange tilfælde vandt vi dog over ederdunene, idet 44 personer har deltaget. Disse nattens frontløbere takkes hermed for indsatsen. Uden disse havde vi ikke haft dette omfattende materiale om en række fuglearter, som vi ikke ved ret meget om.

Nat-ornitologi har for de fleste været meget fascinerende, idet ellers velkendte lokaliteter fremviser helt nye oplevelser. Nattens lyde er et helt kapitel for sig: Skarnbassernes summen, rådyrenes gøen, og et par spidsmusepiv akkompagnerede således en lun juniaften i Sdr. Feldborg plantage 4 forelskede natravnehanner i vild ekstase, mens frk. Luna og Venus så til fra en klar himmel.

Niels Peter Brøgger har i 1986 og -87 forestået en undersøgelse af hedelærkens udbredelse i amtet. Da denne art også er særdeles nataktiv, har vi fundet det naturligt at bringe artiklen om dette projekt i hæftet her også. Niels Peter Brøgger takkes hermed for sin artikel.

En speciel tak til Jens Overgaard Christensen for redigering og renskrivning af manuskriptet samt ikke mindst de meget smukke tegninger.

Hodsager, 10. januar 1988

Undersøgelsesmetode

Formålet med undersøgelsen var at få en mere detaljeret viden om en række arters udbredelse i amtet. Følgende arter blev udvalgt: natravn, græshoppesanger, kærsanger, nattergal, sivsanger, rørdrum, skovhornugle, plettet rørvagtel og vandrikse. Antal af arter og amtets størrelse taget i betragtning var vi allerede ved projektets start klar over, at der for de fleste arters vedkommende kun kunne blive tale om at få et bedre billede af udbredelsen end hidtil. For natravn og rørdrum håbede vi dog på at komme tæt på en totaldækning.

I hver kommune (18 ialt) blev der udpeget en kommunekoordinator, hvis opgave var at finde egnede lyttesteder til kommunes optællere. I de kystnære kommuner var det naturligvis især vandhønsene og rørdrum, der skulle lyttes efter, mens de øvrige arter fortrinsvis skulle eftersøges ved vådområder, hede og plantager inde i landet.

Hver tæller blev herefter udstyret med en optællingsvejledning. De udvalgte lyttesteder skulle besøges mindst 1 gang i den periode, hvor sangaktiviteten var størst for lokalitetens potentielle fuglearter. Nedenstående skema blev brugt som udgangspunkt.

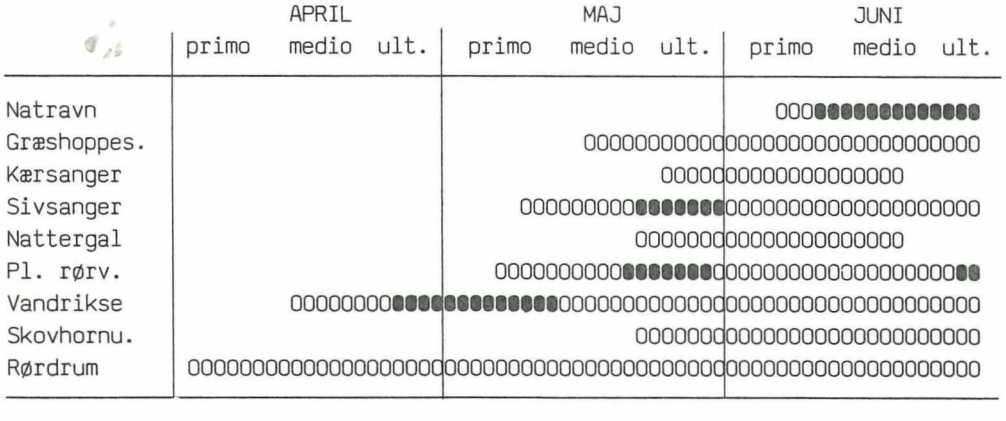

Fig. 1: De undersøgte fugles sangaktivitet. (Udfyldte cirkler ved aktivitetens kulmination).

Ved hvert lyttested lyttedes i ca. 10 minutter, hvorefter antallet af hørte fugle noteredes i et skema. Andre arter end de nævnte er nævnt i et vist omfang af nogle optællere. Lytteturene har især fundet sted i lune og stille maj/juni-nætter, hvor fuglenes stemmer kan høres over store afstande.

For at alle skulle have mulighed for at deltage i projektet, er der ud-

arbejdet en nøje beskrivelse af fuglenes stemmer samt et kassettebånd med en række nataktive fugles stemmer.

Resultater

De 18 kommuner er naturligvis ikke undersøgt lige grundigt, men alt andet lige er der tale om et imponerende stykke feltarbejde. Der er foretaget optælling i alle kommuner i begge år (dog kun i 1987 i Videbæk og Thyholm). Ialt er der indsendt data fra 310 lokaliteter. Hertil kommer et ukendt antal lokaliteter, hvor der er lyttet men intet hørt. Dækningsgraden (dvs. antal besøgte lokaliteter i forhold til det totale antal lokaliteter) er angivet på fig. 2. De 3 bedst undersøgte kommuner er Lemvig, Holstebro og Vinderup.

At dækningsgraden for en del kommuner er lavere i 1987 end i 1986 skyldes helt sikkert manglende mulighed for at komme ud at tælle i den ekstremt dårlige (våde og kolde) sommer i 1987. Fuglenes sangaktivitet var da også under normalen, ja natravnene blev flere steder mistænkt for slet ikke at være kommet. Juni-temperaturerne svingede mellem 12 og 15 grader. Kun på en enkelt dag sidst på måneden sneg termometret sig over 20°C. I sandhed en "grøn vinter".

En samlet oversigt over antallet af registrerede fugle i 1986 og 1987 er vist i fig. 3 og 4. Der er tale om syngende hanner, hvilket dog ikke er ensbetydende med yngel, idet en del vil være uparrede unge hanner. For skovhornugle er der dog tale om antal par, da artens tilstedeværelse oftest afsløres af ungernes piben.

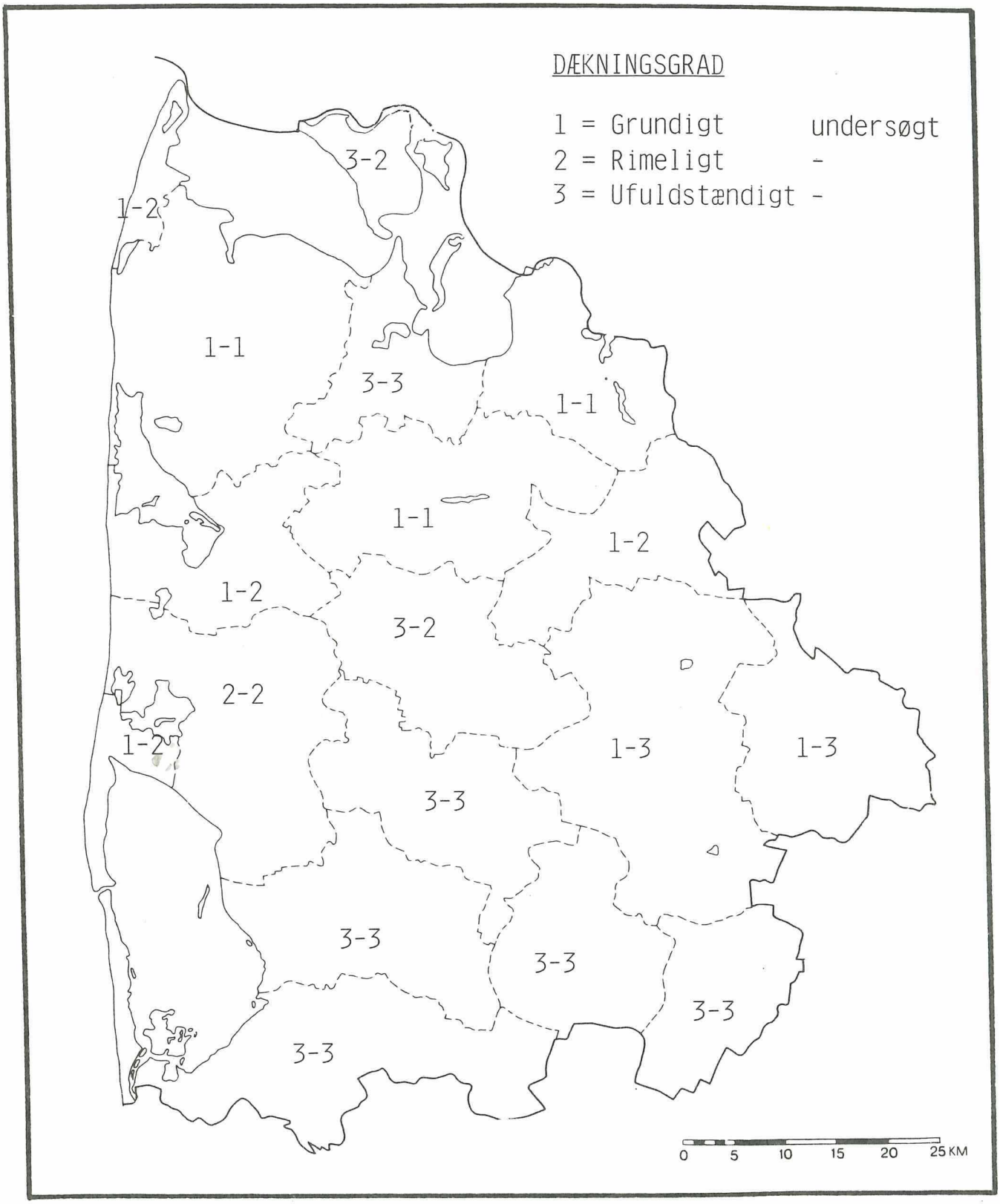

Fig. 2: Første tal angiver dækningsgrad i 1986 og andet tal i 1987.

KOMMUNE \ ARTER	Natravn	Græshoppes.	Kærsanger	Nattergal	Pl. rørv.	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornu.	Sivsanger
Aulum/Haderup	6	3	5	0	0	0	0	6	0
Brande	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Egvad	0	3	0	0	2	115	4-5	2	>100
Herning	>21	2	4	3	0	1	0	2	1
Holmsland	0	1	3	0	0	3	0	0	4
Holstebro	0	3	3	3	0	3	0	4	0
Ikast	27	4	6	1	0	0	0	13	1
Lemvig	4	5	11	3	0	4	1	0	18
Ringkøbing	0	2	5	2	1	17	3	0	4
Skjern	0	8	0	0	0	0	0	1	0
Struer	0	0	3	3	0	0	0	1	4
Thyborøn/Harboøre	0	0	1	0	0	0	0	0	19
Thyholm	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trehøje	1	2	0	0	0	0	0	0	0
Ulfborg/Vemb	10	6	5	2	0	3	2	11	>36
Videbæk	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vinderup	6	1	3	4	3	1	1	3	5
Åskov	0	0	6	0	0	0	0	0	0
IALT	>75	40	56	21	6	147	11	43	>192

Fig 3: Antal registrerede fugle i 1986. For skovhornugle er der tale om ynglepar. Antallet af vandrikser i Egvad kommune (Værnengene og Tipperne) er angivet med en vis usikkerhed. Ligeledes er antallet for sivsangere i Lemvig og Ulfborg/Vemb kommuner reelt langt større. Se iøvrigt tekst i artsgennemgangen.

KOMMUNE \ ARTER	Natravn	Græshoppes.	Kærsanger	Nattergal	Pl. rørv.	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornu.	Sivsanger
Aulum/Haderup	3	1	2	1	0	2-4	0	0	0
Brande	0	0	3	3	0	0	0	0	0
Egvad	0	0	0	0	3	50	4-5	1	80
Herning	12	2	4	1	0	1	0	2	1
Holmsland	0	1	0	0	0	1	0	2	1
Holstebro	1	1	1	4	0	0	0	5	0
Ikast	10	2	2	5	0	0	0	5	0
Lemvig	4	4	18	2	1	7	1	1	33
Ringkøbing	0	4	8	0	0	16	3-5	0	67
Skjern	0	7	1	0	0	5	0	0	1
Struer	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Thyborøn/Harboøre	0	0	0	0	0	1	0	0	6
Thyholm	0	1	0	0	0	1	0	0	0
Trehøje	0	3	6	0	0	0	0	0	0
Ulfborg/Vemb	1	0	2	1	0	0	0	2	21
Videbæk	0	0	1	0	0	0	0	1	0
Vinderup	3	1	7	4	2	2	1	8	9
Åskov	0	0	4	1	0	0	0	2	0
IALT	34	28	59	21	6	87	10	30	220

Fig 4: Antal registrerede fugle i 1987. Se iøvrigt tekst til fig 3 foroven.

Artsgennemgang

Der følger nu en beskrivelse af de 9 undersøgte arter i 1986 og 1987. For hver lokalitet er det år, hvor det største antal af arterne er registreret, lagt til grund for prikkortet. Et udbredelseskort for Danmark og Europa er vist for hver art (kilde: "De danske ynglefugles udbredelse" og "Europas Fugle"). Offentliggjorte data fra årsrapporten for Ringkøbing amt 1978-87 behandles afslutningsvis for følgende arter: Vagtel, engsnarre, sydlig nattergal, savisanger, drosselrørsanger og natugle.

Natravn

Landsstatus: Der er ikke foretaget landsdækkende undersøgelser siden atlasundersøgelsen (1971-74). Dybbro anfører i afsnittet om natravn: "Det er ikke muligt at foretage et blot nogenlunde sikkert skøn over ynglebestandens størrelse. Bestanden svinger desuden meget fra år til år". Han formoder, at arten er i tilbagegang, hvilket også er tilfældet andre steder i Nordeuropa. Af årsager nævnes: Mangel på egnede biotoper (plantagerne er groet til), trafikdrab, indtagelse af giftstoffer i vinterkvarteret samt et fugtigere klima. Forekomsten først i 1970'erne fremgår af næste side. Artens ynglebiotop er unge eller åbne plantageområder. De seneste års ekstreme klimapåvirkninger har (sammen med sur nedbør?) forårsaget omfattende fældninger i de midt- og vestjyske plantager, hvilket begunstiger arten.

Amtsstatus: Fra 1971-74 (OrnUV nr. 2-5) nævnes følgende iagttagelser: Høgild/Birkebæk: 10-20 ex., Karup hede: 10-15 par, Hoverdal plantage og indsandene: sikkert over 10 par, Harreskov plantage max. 3 hanner i 1974, Skovbjerg plantage 1 par 1973.
Fra 1978-85 (årsrapporten) er arten registreret fra 9 forskellige lokaliteter: Klosterheden 1980-85 2-3 par, St. Nørlund pl. 1983-85 3-15 par, Høgildgård pl. 1978-85 1-5 par, Sdr. Feldborg pl. 1981 1-2 par, Birkebæk pl. 1981-84 1 par, Husby pl. 1983 2 par, Tranemose 1984 2 hunner og 3 hanner, Skånsø 1984 1 par og Fasterholt pl. 1984 2-3 par.

1986-87: I 1986 optaltes minimum 75 syngende hanner. I 1987 kun 34. Det drastiske fald skyldes dels manglende mulighed for optælling, dels meget tavse fugle i 1987 p.g.a. den ekstremt kolde og fugtige sommer. Det totale

Natravn 1986-87

1-2

≥5

0 5 10 15 20 25 KM

Fig. 5a: Antal syngende hanner af natravn.

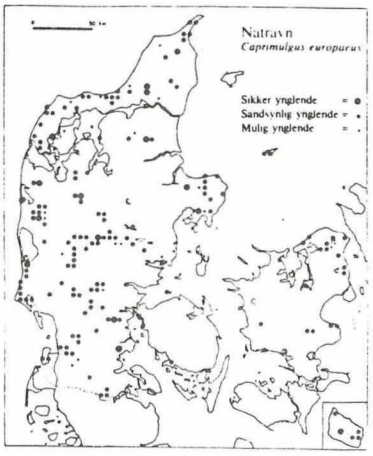

Fig. 5b: Yngleudbredelse 1971-74 (Atlasbogen).

Fig. 5c: Yngleudbredelsen i Europa (Europas fugle).

antal ynglepar i amtet skønnes til 100-110 par, idet følgende ynglelokaliteter ikke er optalt/eller dårligt dækket: Ndr. Feldborg pl., Ulfborg skovdistrikt, Hoverdal pl., Tihøje, Dejbjerg pl., Borris hede, Lønborg hede, områder ved Fasterholt, samt dele af Karup hede.

Lokaliteter med store bestande af natravn er (1986): St. Nørlund pl. med 14 hanner, Gludsted pl. med 11-15 hanner (i den del, der ligger i Ringkøbing amt), Høgildgård pl. med over 20 hanner samt Ulfborg skovdistrikt med minimum 10 hanner. Disse plantageområder huser nogle af landets største bestande af natravn.

Der kan ikke på baggrund af herværende materiale siges noget om fremeller tilbagegang.

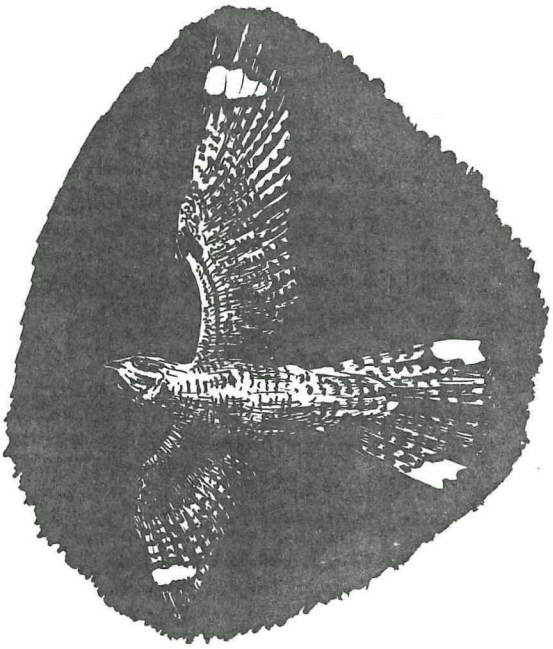

Græshoppesanger

Landsstatus: Syngende hanner træffes almindeligt. Arten registreredes første gang som dansk ynglefugl i 1952 (Tinglev mose i Sønderjylland). Igennem 1970'erne og -80'erne er der sket en stadig ekspansion af arten. Rapportgruppens hæfte "Nyt om fugle i Danmark", 1986, angives således følgende totaltal: 1970 46-49 og 1979 191-239. Her nævnes endvidere: "I Sydjylland er arten nu så etableret, at en fuldstændig indrapportering næppe finder sted". Der foreligger ikke samlet nyere tal end 1979.

Fra Nordjysk Ornitologisk Kartotek ("Fugle og dyr i Nordjylland", 1986) lyder der dog andre toner: 1975 4 fugle, 1980 20 fugle og 1983 42 fugle. Herefter falder antallet frem til 1986 med 13 stk. (observationerne dækker

Græshoppesanger

1986-87

1

2

>5

0 5 10 15 20 25 KM

Fig. 6a: Antal syngende hanner af græshoppesanger.

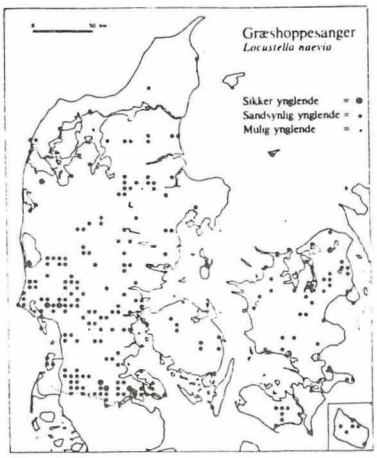

Fig. 6b: Yngleudbredelse 1971-74 (Atlasbogen).

Fig. 6c: Yngleudbredelsen i Europa (Europas fugle).

Viborg og Nordjyllands amter).

Amtsstatus: Fra 1971-74 (OrnUV nr. 2-5) nævnes følgende: Knudmosen 1964 1, Borris hede 1971 1, Knudmosen 1973 2-3, Sunds sø 1973 1, Gødstrup sø 1973 1, Skjern å 1973, Skarrild 1974 1, Knudmosen 1974 1. Det var alt!
I perioden 1978-85 (Årsrapporten) er arten indrapporteret fra 20 forskellige lokaliteter med 6 gengangere: Skjern å, Borris hede, Fuglsang bro, Skyggehale, Munklinde mose og Høgildgård plantage. Amtets bedste lokalitet er Skyggehale nord for Ikast med max. 7 fugle i 1984. I 1985 registreredes 29 fugle i amtet.

1986-87: I 1986 optaltes 40 syngende fugle. I 1987 kun 28. Det er bemærkelsesværdigt, at de øvrige sumpsangere ikke har vist et tilsvarende fald. Er græshoppesangeren mere tavs i kølige somre end de øvrige arter, eller er der tale om almindelige bestandssvingninger? Arten optræder jævnt fordelt i amtet ved vandløb, søer og moser med særlige koncentrationer ved: Skjern å, Skyggehale, Husby sø, Borbjerg samt nedre del af Flynder å.

I hvor høj grad der er tale om syngende, uparrede hanner, vides ikke. I 1986 påvistes med sikkerhed yngel ved Borbjerg præstegårdssø, idet Niels Ulrich Pedersen ringmærkede 1 årsunge og 1 gammel fugl. Der er dog sikkert tale om mange ynglepar i amtet, selvom dette ikke sikkert kan bevises.

Kærsanger

Landsstatus: Almindelig ynglefugl i det østlige Danmark. Arten er under ekspansion i det vestlige og nordlige Jylland. Kærsangerens hovedudbredelse er, som det ses af næste side, det kontinentale og sommervarme Europa. Årsagen til, at Nordvestjylland først indtages nu, er ikke mangel på egnede biotoper. Forklaringen er nærmere tilvækst i bestanden i det centrale Europa (Dybbro 1976). Fugleregistreringsgruppens ynglefugletællinger viser faldende index for for Østdanmark fra 1984-86 (85 til 71), hvorimod tallene for Vestdanmark viser stigende tendens i samme periode (således index 91 i 1986). De kommende år vil give et bedre statistisk grundlag for en vurdering af bestandenes frem- eller tilbagegang.

Amtsstatus: Fra 1971-74 (OrnUV nr. 2-5) nævnes følgende: Knudmosen 1973 1, Skjern 73 1, Sikjær 1974 1, Knudmosen 1974 2-3, Munklinde mose 1974 1, Hesselvig Enggård 1974 1. Det var alt!
Fra 1978-85 (årsrapporten) nævnes følgende: Et stigende antal er indsendt

Kærsanger 1986-87

1

2

0 5 10 15 20 25 KM

Fig. 7a: Antal syngende hanner af kærsanger.

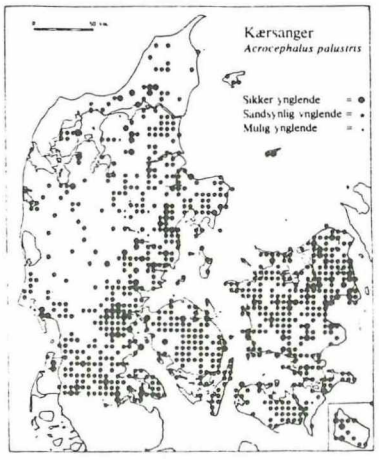

Fig. 7b: Yngleudbredelse 1971-74 (Atlasbogen).

Fig. 7c: Yngleudbredelsen i Europa (Europas fugle).

gennem årene: 1981 6, 1982 9, 1983 9, 1984 23, 1985 24. Der er således tale om en væsentlig stigning, hvilket ikke blot kan tilskrives øget ornitologisk aktivitet, men må skyldes en reel fremgang - jvf. ovenstående.

1986-87: Kærsangeren er over os! Med 56 syngende i 1986 og 59 i -87 må arten betegnes som fast ynglefugl i amtet. Det kraftigt forøgede antal i forhold til 1984 og -85 må tilskrives øget ornitologisk aktivitet. Det faktiske antal i amtet ligger langt højere, idet mange egnede biotoper ikke er besøgt. Der foreligger ingen sikre ynglebeviser (reder/fodring), men det drejer sig næppe alene om enlige, uparrede hanner. Mange fugle er hørt over længere perioder, og på 15 lokaliteter er arten registreret begge år.

Nattergal

Landsstatus: En udpræget østdansker - se næste side. Danmark udgør artens vestgrænse i udbredelsesområdet. Den har i dette århundrede haft en betydelig fremgang, hvilket Dybbro forklarer med "øget populationstryk i det centrale udbredelsesområde". Erobringen af det "vilde" hedeslettelandskab vest for hvoedstilstandslinien er først begyndt i 1960'erne. Nordjysk Ornitologisk Kartotek (Viborg og Nordjyllands amter) melder dog om faldende antal de seneste år: 1982 302, 1983 522 fladende til 114 i 1986. Fugleregistreringsgruppens ynglefugletal viser dog ikke så drastiske fald. Som følge af Danmarks beliggenhed må store udsving fra år til år kunne forventes.

Amtsstatus: Fra 1971-74 (OrnUV nr. 2-5) nævnes følgende: Gødstrup sø i

Nattergal 1986-87

● 1

0 5 10 15 20 25 KM

Fig. 8a: Antal syngende hanner af nattergal.

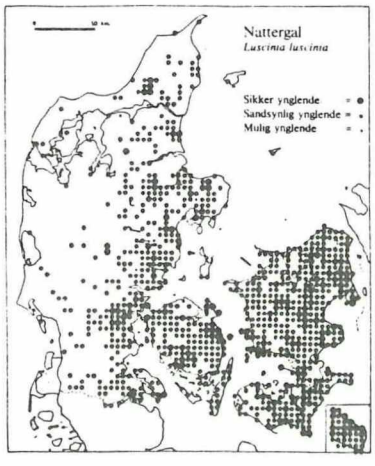

Fig. 8b: Yngleudbredelse 1971-74 (Atlasbogen).

Fig. 8c: Yngleudbredelsen i Europa (Europas fugle).

1940'erne, Knudmosen 1971 1, Aulum 1967 1, Knudmosen 1974 1. Indvandringen er endnu ikke påbegyndt.
Fra 1978-85 (årsrapporten) nævnes følgende: Er i perioden registreret fra 27 forskellige lokaliteter. Der er endnu ikke konstateret steder, hvor man med sikkerhed kan træffe arten år efter år, hvilket tyder på, at der er tale om enlige syngende hanner. 1978 0, 1979 2, 1980 1, 1981 3, 1982 0, 1983 8, 1984 7 og 1985 11.

1986-87: Der er begge år registreret over 20 syngende fugle - altså en fordobling i forhold til 1985. Dette må skyldes en øget eftersøgning. Der er ikke fundet sikre ynglepar i amtet endnu, men der er efterhånden så mange fugle hvert forår, at arten må henregnes som fast ynglefugl i amtet. På 3 lokaliteter er nattergal hørt begge år, hvilket tyder på ynglelokaliteter. Områder er iøvrigt velegnede. Det drejer sig om Borbjerg møllesø (2 fugle), Bækmarksbro (1 fugl på 2 lokaliteter) og Hellegård ådal (2 fugle). Flere af fuglene er iøvrigt hørt synge over en længere periode.

På fig. 8 ses, at iagttagelserne især er gjort i den nordøstlige og østlige del af amtet, hvilket passer med artens spredningsbillede iøvrigt. Lemvig, Struer og Vinderup kommuner ligger alle nord for israndlinien, hvilket giver flere biotoper egnet for nattergal end hedeslettelandskabet, hvor der er langt mellem moser og sumpede krat og skove. Det er derfor ikke mærkeligt, at det især er her "indvandringen" sker.

Plettet rørvagtel

Landsstatus: I rapporten "Nyt om fugle i Danmark", 1986, anføres det, at der tilsyneladende kun er en fast bestand i Vejlerne samt måske ved Vidåen. Antallet af fugle her er iøvrigt beskedent. Antallet af plettet rørvagtel svinger meget fra år til år, og dette sammen med en meget stilfærdig levevis gør det vanskeligt at få et grundigt billede af udbredelsen. De fleste registreringer er tillige uparrede fugle eller gennemtrækkende individer, der normalt kun synger (fløjter) en kortere periode. Antal par: 20-50.

Amtsstatus: Af ældre iagttagelser (OrnUV nr. 2-5) nævnes følgende: Høgildgård - Birkebæk plantage ved Rind å 1959-63.
Fra 1978-85 (årsrapporten) nævnes følgende: Arten er truffet ved Vest Stadil Fjord, Værnengene, Tipperne, Felsted Kog og Bovbjerg. Der er tale om 1-2 fugle hvert sted, bortset fra Vest Stadil Fjord med max. 11-13 i 1983

Plettet rørvagtel

1 1986-87

0 5 10 15 20 25 KM

Fig. 9a: Antal syngende hanner af plettet rørvagtel.

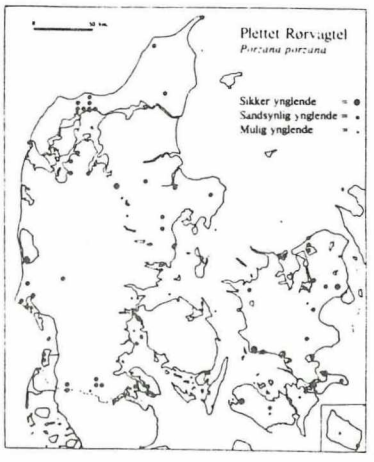

Fig. 9b: Yngleudbredelse 1971-74 (Atlasbogen).

Fig. 9c: Yngleudbredelsen i Europa. Den stiplede linie afgrænser vinterkvarteret (Europas fugle).

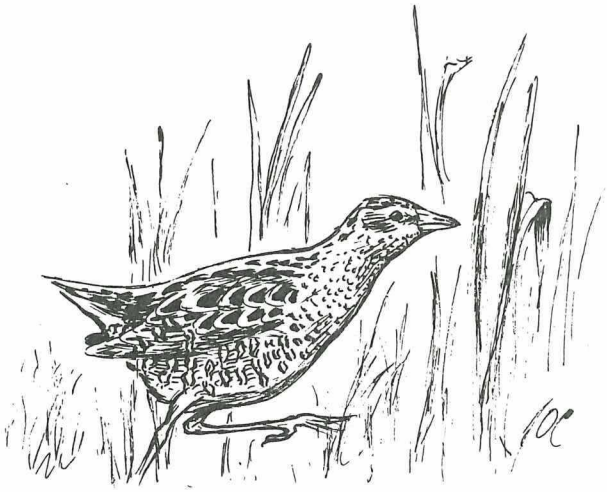

og max. 6-7 i 1984, Nissum Fjord 1983 4 og Værnsande 1984 3. Ingen faste ynglepladser.

1986-87: 3 14.6 1986 ved Sdr. Lem Vig samt 1 majfugl og 1 24.7 1986 på Tipperne. 3 fugle hørt i Nymindestrømmen 3.7.86 (Ribe amt). Tipperreservatet anfører: Arten yngler ikke. Fra 1987 3 på Værnengene, Skalle sø 2 30.6, Vest Stadil Fjord 1 21.6 og 1 Ulsund bro (Lemvig kommune) både 25.4 og 4.6, hvilket er interessant.

Der bør lyttes på de nævnte lokaliteter for eventuelt at fastslå, om der er tale om ynglefugle.

Vandrikse

Landsstatus: I "Atlasbogen", 1976, anfører Dybbro:"Den optræder som en ret almindelig ynglefugl over det meste af landet".

Amtsstatus: Fra 1970-74 (OrnUV nr. 2-5) følgende: Knudmosen 2 1970, Fjederholt å maj 1972, Søby sø 1 marts 1973, Gødstrup sø sommeren 1973, Knudmosen yngler stadig i 1973, Hindø 1974.
I perioden 1978-85 (årsrapporten) er den truffet på 14 forskellige lokaliteter. Arten forekommer regelmæssigt på følgende lokaliteter: Værnengene (max. 3-4 1980), Tipperne (17-19 1980), Skodbjerge (max. 3-4 1982), Vest Stadil Fjord (max. 11-13 1984), Sdr. Lem Vig (2 1981 og -82), Klosterheden (1 1982 og -84) og Nissum Fjord (10-25 1984).

1986-87: Den største bestand i amtet findes i sydenden af Ringkøbing Fjord. Tipperne huser således 10-15 par, mens Værnengene slår alle rekorder. Der

Vandrikse 1986-87

1
2
5
>100

0 5 10 15 20 25 KM

Fig. 10a: Antal lydaktive vandrikser.

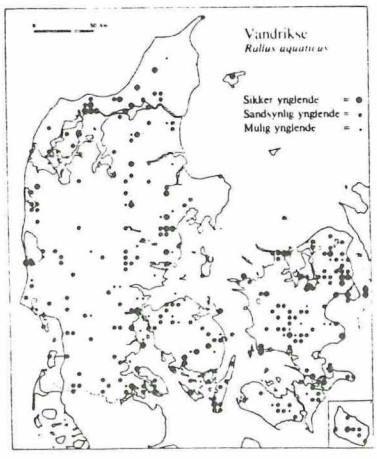

Fig. 10b: Yngleudbredelse 1971-74 (Atlasbogen).

Fig. 10c: Yngleudbredelse i Europa. Den stiplede linie afgrænser vinterkvarteret (Europas fugle).

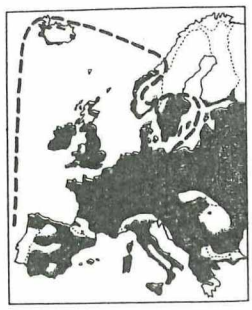

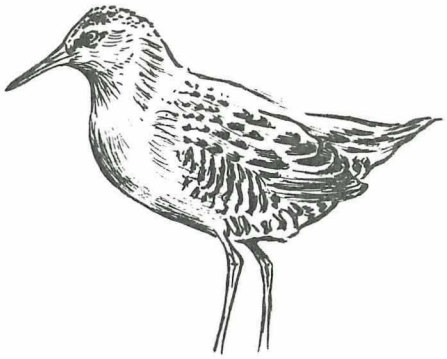

er formentlig stor usikkerhed i tallene herfra. Således meddelte tipperobservatøren (Jørgen Peter Kjeldsen) i 1986 følgende: "En meget stor bestand på Værnengene (måske over 100 par), det er dog sjældent at høre mere end 15 på én gang. På Tipperne (hvor der er meget mindre rørskov) ligger bestanden på omkring 15 par". I 1987 meddeler observatøren (Jacob Funder Hansen) 30-50 par på Værnengene og 10 par på reservatet. Konklusion: Der er mange. Arten er fundet begge år på følgende lokaliteter: Sandene, Klosterheden, Vest Stadil Fjord-området og Søby sø.

Det skal iøvrigt bemærkes, at begge køn er lydaktive hos vandriksen, hvorfor antallet af hørte fugle skal vurderes i forhold hertil.

Rørdrum

Landsstatus: I "Status for danske fuglelokaliteter", 1985, fremgår det, at arten optræder nogenlunde regelmæssigt på 5-7 lokaliteter i Jylland. Arten er registreret med 22-42 ynglepar med kraftige variationer fra år til år afhængig af vintervejret. De to kerneområder i Danmark er Vejlerne og Tøndermarsken.

Amtsstatus: Rørdrum træffes regelmæssigt på 4-5 lokaliteter. I perioden 1978-85 er den hørt følgende steder: Værnengene (1978-85 med max. 3-5 i 1984), Velling bugt (1978 1), Sdr. Lem Vig (1980, -81 og -85 1-2), Skodbjerge (1981 1), Felsted Kog (1983, -84 og -85 0-1), Vest Stadil Fjord (1983, -84 og -85 1-2 par), Husby sø (1984 og -85 1), Tipperne (1985 1), Bøvling Fjord (1985 1), Indfjorden (1985 1) og Borbjerg sø (1985 1). Fra

Rørdrum 1986-87

1

4-5

0 5 10 15 20 25 KM

Fig. 11a: Antal paukende hanner af rørdrum.

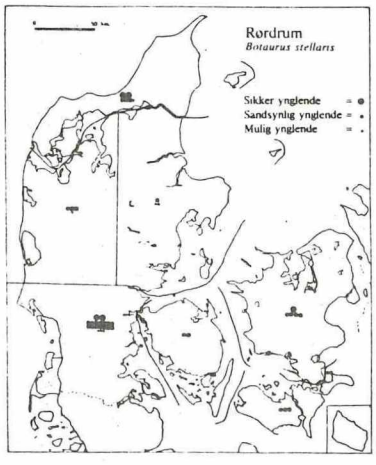

Fig. 11b: Yngleudbredelse 1971-74 (Atlasbogen).

Fig. 11c: Yngleudbredelse i Europa. Den stiplede linie afgrænser vinterkvarteret (Europas fugle).

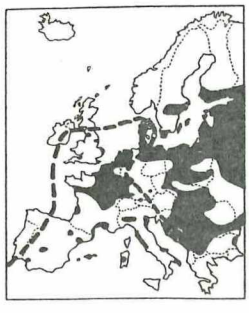

rapporten "Undersøgelse af ynglefugle i Vest Stadil Fjord 1987" (foretaget af DOF Ringkøbing amt for Ringkøbing amts fredningsafdeling) følgende om udviklingen ved Vest Stadil Fjord: "På trods af at der er hørt 3-4 paukende hanner på tællingen 23.5, er det næppe sandsynligt, at der yngler mere end 2 par ved fjorden". Vest Stadil Fjord var tidligere en af landets vigtigste ynglepladser for arten, således op til 20 paukende fugle før afvandingen i 1955. Siden 1982 har rørdrum ynglet igen med et stigende antal. I ovennævnte rapport hedder det videre: " .. det er spørgsmålet, om fjorden kan huse flere rørdrummer, end den gjorde i år. Rørdrummen yngler kun i fjorgamle rørskove med op til 0,5 m vand i bunden. Det giver hverken rævesikre redesteder eller fødemuligheder for denne art". Forfatterne mener også, at årsagen til artens fremgang i Ringkøbing amt skal søges i den kraftige fremgang i Vejlerne, hvor arten er gået frem fra 5 par i 1980 til 28-30 par i 1987.

1986-87: Der er tale om 3 faste ynglelokaliteter: Værnengene 4-5 par, Vest Stadil Fjord 2-4 par og Sdr. Lem Vig 1 par. Antallet af par synes stabilt de seneste år. Ved Høvsøre (nordlige del af Nissum Fjord) er en fugl hørt i det tidlige forår 1987, men der er sikkert tale om en omstrejfende fugl. Ligeledes spøger en rørdrum i Felsted Kog - således i 1986 1 set 13.4 og i 1987 1 d. 8.11.

Skovhornugle

Landsstatus: Atlasbogen (1976) viser, at arten er almindeligt forekommende dog med hovedvægt i Nord- og Nordvestjylland.

Amtsstatus: I OrnUV nr. 2-5 nævnes fra 1960'erne og -70'ernes begyndelse en lang række ynglefund, og arten karakteriseres som "meget almindelig ynglefugl i Vestjylland".
I perioden 1978-85 er der kun få indrapporteringer.

1986-87: Skovhornuglen er klart amtets almindeligste ugle. Der er fundet tætte bestande i Ikast, Ulfborg/Vemb, Holstebro, Vinderup og Aulum/Haderup kommuner. Dette hænger dog sikkert i nogen grad sammen med stor undersøgelsesintensitet disse steder. Det er dog påfaldende, at arten kun er fundet ét sted i Lemvig kommune, der ellers er grundigt undersøgt.

Skovhornugle er således stadig en almindelig ynglefugl i amtet.

Skovhornugle 1986-87

● 1 par

0 5 10 15 20 25 KM

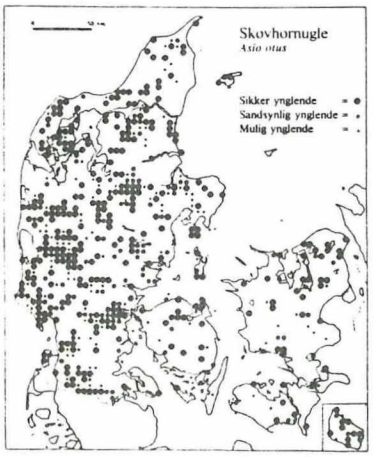

Fig. 12a: Antal par af skovhornugle.

Fig. 12b: Yngleudbredelse 1971-74 (Atlasbogen).

Fig. 12c: Yngleudbredelse i Europa. Den stiplede linie afgrænser vinterkvarteret (Europas fugle).

Sivsanger

Landsstatus: Almindelig ynglefugl over hele landet. Artens foretrukne biotop er området indenfor rørsumpen, der domineres af græsser, forskellige høje urter og pilebuske. I begyndelsen af 1970'erne blev der konstateret en kraftig nedgang i bestanden. Dette skyldtes ikke biotopforandringer, men snarere øget dødelighed i vinterkvartererne lige syd for Sahara (Dybbro 1976). Denne nedgang er i dag vendt, så sivsanger atter lader sig høre på gammelkendte lokaliteter.

Amtsstatus: Fra 1971-74 (OrnUV nr. 2-5) følgende: "Almindelig på alle egnede lokaliteter". Gødstrup sø 1972 10 syngende.
Fra 1978-85 (årsrapporten) foreligger der kun få oplysninger: Tipperne 1981 22, Felsted Kog 1982 15 fugle. Dette afspejler snarere manglende indrapportering end artens egentlige status. Således nævnes i årsrapporten fra Tipperne 1975 163 sangposter.

1986-87: På fig. 13 ses det, at arten især træffes langs de vestjyske fjorde, hvor den nu er almindelig (igen?). Der er stor usikkerhed m.h.t. antallet. Tallene for Felsted Kog (20-30 par) ligger således langt under det reelle, der snarere er 200-350 par (Jens Overgaard Christensen). På indenlandslokaliteter er arten kun fundet begge år ved Vinderup og Gødstrup sø (bemærk iøvrigt iagttagelsen her fra 1972 ovenfor).

Sivsanger 1986-87

1-2

≧5

>100

57

0 5 10 15 20 25 KM

Fig. 13a: Antal syngnede hanner af sivsanger.

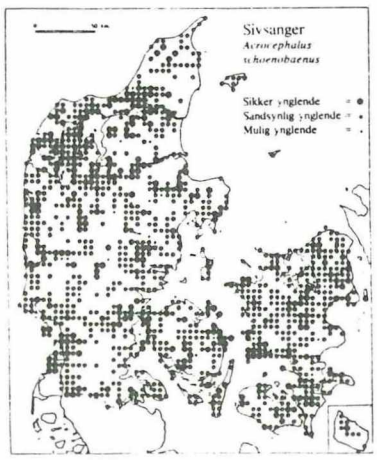

Fig. 13b: Yngleudbredelse 1971-74 (Atlasbogen).

Fig. 13c: Yngleudbredelse i Europa. (Europas fugle).

Status over nogle øvrige natfugle

Vagtel:

Landsstatus: Forekomsten svinger meget fra år til år, men arten er generelt en sjælden gæst fra Sydeuropa. Enkelte fugle yngler i Danmark. Arten er gået kraftigt tilbage siden 1800-tallet.
Amtsstatus: 1978-85 følgende registreringer: 1980 2 i august (Velling), 1 fra september (Tipperne), 1983 1 i september (Skjern) og 1985 1 i juni (Ulfborg).
1986-87: Dybe 15.6.86 2 denne ene nat i græs- og kornmark. Tipperne 17.6.86 1 fløjtede dagen lang fra noget højt græs. Dybe 23.5.87 1 i den samme mark som i 1986!! 1 hørt 23.7.1987 Ferring Sø (nord).

Engsnarre:

Landsstatus: "Status for danske fuglelokaliteter" angiver landsbestanden til 10-50 par. Artens forekomst svinger meget fra år til år.
Amtsstatus: Fra 1978-85 følgende: Skodbjerge 1980 1 og Nymindestrømmen 1982 1.
1986-87: 0 NB. Træffes typisk i kløver- og kornmarker.

Sydlig natteregal:

Landsstatus: Tilfældig gæst fra Sydeuropa.
Amtsstatus: 1980 Hvide Sande 1 (udokumenteret), 1985 Tørring 1 (Allan Kjær Villesen - forkastet af Sjældenhedsudvalget, da der ikke blev foretaget lydoptagelser), 1986 Bækmarksbro 1 (Allan Kjær Villesen - dokumenteret) 1.-12.6, 1986 Ringkøbing 1 7.6 (udokumenteret) og 1987 Hellegård ådal 1 (Allan Kjær Villesen - dokumenteret) 24.5.

Savisanger:

Landsstatus: Tilfældig gæst fra Sydeuropa.
Amtsstatus: Fra Sandeviften 1978-86 følgende: 1980 Tipperne 2, 1982 Værnengene 1, 1983 og -84 Tipperne 2 (muligvis ynglepar).

Drosselrørsanger:

Landsstatus: Ynglebestanden anslås i "Status for danske fuglelokaliteter" til 20-40 par. Disse findes især i landets østlige og sydlige dele.
Amtsstatus: Fra Sandeviften 1978-86 kun følgende: Vest Stadil Fjord 1 i 1979.

Natugle:

Landsstatus: Almindelig dog ikke i Vestjylland.

Amtsstatus: 1971 Borris 1 par, 1972 Borris 1 par, 1982 1 hørt vedvarende i anlægget i Ringkøbing og 1 hørt i foråret i Høgildgård plantage, 1983 1 i april i Ringkøbing og 1 i november i Højmark, 1984 1 i Ringkøbing, 1985 1 i januar og marts ved Viumgård, 1 par Engesvang (2 unger), 1 i august Sinding og 1 par i Ringkøbing, 1986 1 par i Ringkøbing, 1 i juni i Møborg, 1 par i Engesvang og 1 par ved Borbjerg møllesø, 1987 1 par i Ringkøbing, 1 Holmgård sø i marts og september og 1 Borbjerg møllesø i oktober og december.

Det går fremad men langsomt.

Kommuneskemaer

Mere detaljerede optællingsresultater vises på de følgende sider. Lokaliteternes nøjagtige placering i kommunerne fremgår ikke af kort, men præcise stedsangivelser kan opgives ved henvendelse til forfatteren. Såfremt optællerne har besøgt lokaliteten flere gange, er datoerne udeladt og erstattet af betegnelsen "flere". Dette er gjort for at øge overskueligheden og af pladshensyn. Ligeledes er tidspunkterne "afrundet" til nærmeste hele timer. Det sidste felt i artsrækkefølgen er beregnet il specielle iagttagelser. Arter som rørsanger, dobbeltbekkasin o.a. er således udeladt. Oversigterne viser antallet af hørte fugle, dog er tallene for skovhornugle antallet af ynglepar. Efter hvert skema fremgår det, hvem der har forestået tællingerne. En oversigt over navneinitialer findes på side 45. Eventuelle supplerende bemærkninger er også anført.

KOMMUNE: Aulum/Haderup	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Hedelærke	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
1. Hagebro	14.6	00		1	2								flere	23		1		1						
2. Bavnevej	13.6	23			1								6.6	00										
3. Lundholmvej	13.6	23		1									6.6	00										
4. Staulundvej	14.6	01		1	1					2			12.6	23										
5. Staulundvej	14.6	01								1			12.6	23								1		
6. Nygårdsvej	14.6	01								1														
7. Grovevej	13.6	23								1														
8. Feldborgvej	13.6	23								1			flere											
9. Feldborgvej	13.6	23											flere											
10. Hodsagervej	12.6	00			1								flere											
11. Sdr.Feldborg	21.6	23	5										flere		2									
12. Ndr.Feldborg	21.6	00	1									1	12.6	23	1									
13. Hodsager Pl.	flere												flere											
14. Ørre-Yllebj.	flere																							
15. Aulum Kom.Pl.	13.6																							
16. Stoubæk Krat	flere												flere							1-3				
17. Feldborgvej													flere				2			1				

Optællere: EØ

Optællere: OO, JKM, EØ

KOMMUNE: Brande	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger		DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Kirkeugle
1. Store Langkær	?				1								?				1							
2. Hastrup,Ågård	?		0																					
3. Hastrup Skov	?		0																					
4. Skerris																	1							1
5. Grarup													6.6	8			1							
6. Brande Å																		1						
7. Arvad Mølle													26.5	10				1						
8. Mose,Brandlund													8.6	19				1						

Optællere: JM

Ad. 2&3: Natravn tidligere iagttaget.

Optællere: JM

Ad. 1: Ungefodring set.
Ad. 4: 1 par - 1 flyvefærdig unge.

KOMMUNE: Egvad	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Vagtel	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
1. Blåkilde V.	18.5	6		1																				
2. Skavenhus	juni			1						1														
3. Lønborg Kirke	15.6									1														
4. Tipperne	flere						2	15			100	1	flere							10			70-80	
5. Værnengene	flere							100	4-5		?		flere						3	30-50	4-5		<10	
6. Falen	17.7			1																				
7. Foersum Sø													?											
8. Lønborg Hede													?											
9. Lyne Camping													?									1		

Optællere: JHK, TM, T

Ad. 4: Pl. rørvagtel yngler ikke.
Ad. 5: Måske over 100 par Vandrikse. 4-5 paukende Rørdrum. Sivsangerbestand ikke optalt.

Optællere: T, TM, JC

Ad. 5: Minimum 30-50 par Vandrikse. Sivsangerbestand ikke grundigt optalt.

KOMMUNE: Herning	1986		Antal registrerede fugle									1987		Antal registrerede fugle								
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger
1. Talund Huse	11.6	00																				
2. Ørre Plant.	11.6	23																				
3. Gødstrup Sø	26.5	00									1	juni									1	1
4. Knudmosen V.	flere			1	2	1						29.5										
5. Knudmosen Ø.												5.6										
6. Rind Kirke	28.6	23		1	1							flere										
7. Jyndevad																						
8. Hjortsballe	29.6	23	>10									flere										
9. Høgilsgård Pl	28.6	23	>10									flere		10-15	1							
10. Fasterholt Pl	2.7	00	1																			
11. Fjederholt Å	flere	23			1	2																
12. Søby Sø	flere	23								1												
13. Søby Sø (bro)	flere	10						1											1			
14. Sinding Grus.																						
15. Sikær Bæk	flere	01																				
16. Vester Linå	26.5	01																				
17. Nørre Linå	flere	01																				
18. Røjen Bæk	1.7	22																				
19. Sunds Sø	flere	22																				
20. Golfbanen	flere											20.6	21				1					
21. Rind Plantage																						
22. Skærbæk	12.6	01																				
23. Slumstrup	6.6	07																				
24. Fjederholt Pl	2.7	00																				
25. Hjølund Mose																						
26. Hjølund																						
27. Rindå-udløb												?			1							
28. Grene Huse												1.7	00								1	
29. Nørre Holtum	2.7	01																				
30. Skibbild	2.7	01																				
31. Bjerre	2.7	01																				
32. Fjederholt	2.7	01								1												
33. Herningsholm												juni				4	1					

Optællere: BH

Optællere: BH, TK, TF, FT, JAC, CL, NPB BD

Ad. 8&9: Klar tilbagegang.

KOMMUNE: Holmsland	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Mosehornugle	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
1. V.Stadil, SV	7.6	22-2									1													
2. Stadil Fj.,S.	8.6	-									1													
3. Vonå-udløb	8.6	-		1	1								6.6	2		1							1	
4. Sandene, NØ.	7.6	-																						
5. Sandene, N.	7.6	-						1			1		flere							1		1		
6. Sandene, SV.	7.6	-			1			1			1	1	flere											
7. Nf. Haurvig K	14.6	-																						
8. Haurvig Havn	14.6	-																						
9. Vinterleje H.	14.6	-																						
10. Skodbjerge	14.6	-						1																
11. Hvide Sande N	flere	-			1								flere											
12. Lodbjerg Hede													?									1		

Optællere: EE, ASF

Optællere: EE, FG

Ad. 5: Også Skovhornugle i 1985 og -86.

KOMMUNE: Holstebro	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger		DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
1. Simonstrup	6.6	23											11.6	23								2		
2. Sognstrup	6.6	00								1			11.6	00										
3. Ormstrup	6.6	00											11.6	23										
4. Gårsdal	7.6	00											13.6	23										
5. Ny Mølle	7.6	00											6.6	00										
6. Gl. Råsted	7.6	01						?					6.6	00										
7. Blæsbjerg	7.6	01											7.6	01										
8. Idom	7.6	01								1			20.6	00										
9. Blodmose	29.5	23								1			15.6	23										
10. Sir Lyngbjerg	29.5	23											17.6											
11. Theuts Plant.	30.5	00						1		1			20.6	00										
12. Vestre Plant.	29.5	23											20.6	23										
13. Estrup Skov	29.5	00											20.6	23										
14. Kjeldal	30.5	00						1					26.5											
15. Saustrup Å	12.6	00			1								4.6	23										
16. Holmgård Sø	flere	02		1-2		1		1					flere	23		1								
17. Gedbo, Tvis	flere				1								13.6	01										
18. Møllesøen	flere			1	1	1							flere	23				2						
19. Råkær,Borbj.	flere					1							flere	23			1	1						
20. Tvis Mølle	flere												4.6	00								1		
21. Krogsdal	flere																							
22. Mejrup,Storå	flere																							
23. Borbjerg Pl.	flere												11.7	23								1		
24. Brødbæk	flere			1									flere	23				1						
25. Skovlund Pl.													30.5	07								1		
26. Grydeå													5.5		1									
27. Grydeå,Sognst													7.6	01										

Optællere: IHO, TP, PP, NUP, EØ

Ad. 16: En ung og 1 gammel Græshoppesanger ringmærket 23.7.

Optællere: LH, PP, NUP, TP

Ad. 26: Meget tidligt, trækfugl?

KOMMUNE: Ikast	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle								
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Skovsneppe	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger
1. Gludsted Pl.	21.6	00	6-8																				
2. Gludsted Pl.	12.6	23										1											
3. Gludsted Pl.	22.6	00	5-7							1													
4. Sigten Mose	12.6	22																					
5. Christiansh.	12.6	00			1					1			juni				1					1	
6. Kærshovedgård	flere	23								1													
7. Troldemosen	12.6	00								1													
8. Skelhøje Pl.	12.6	00								1													
9. Grødde	12.6	00								1													
10. Overjulianeh.	15.6	23			2																		
11. Kaptajnsgård	15.6	00																					
12. Klosterlundv.	9.6	23																					
13. Karupvej	9.6	00																					
14. Damholmhus	9.6	00																					
15. mose v. IFS	12.6	23																					
16. Anlæg,Storå	7.6	23									1												
17. Pårup mose	13.6	23																					
18. Ringstrup Bro	13.6	23			1																		
19. St.Nørlund Pl	23.6	00	14										juli		8-10								
20. Skyggehale	flere			4						1													
21. Fjederholt Å	flere				2	1							23.5			2							
22. Skygge Bro	9.6	23																					
23. Ll. Nørlund	22.6	01								1													
24. Elbækvej	9.6	23																					
25. Isenvad	21.6	23								1													

KOMMUNE: Ikast (fortsat)	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Natugle	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Natugle
26. Skyggevej 50	21.6	00																						
27. Overisen	21.6	23								1														
28. Nørlund Mose	9.6	00																						
29. Skyggevej 40	9.6	00								1														
30. Mose, Bording	9.6	01																						
31. Damholtvej	9.6	01								1														
32. Bølling Sø, Ø	12.6	01																						
33. Bølling Sø	7.6	00										1	flere											1
34. Stenholt Skov	flere	23																						
35. Hørbylunde	flere	00											24.5					1						
36. Engesvang	12.6	01																						
37. Agerskov Damb	24.6	23																						
38. Ruskær kom.pl	24.6	23								1			flere									1		
39. Munklinde mo.													flere					1						
40. Hagelskærvej													flere	21				1						
41. Ringstrup													11.6	22			1							
42. Flaskagergård													11.6	00								1		
43. Gudumkær													11.6	23								1		
44. Skov Olesen													6.6		1									
45. Uhre													6.6									1		
46. Karup Å nf.38													flere					2						

Optællere: NPB, BD, KM, SS

Optællere: BD, SM, SS, NPB

Ad. 13: Minimum 5-7 par.
Ad. 19: Minimum 14 par.

KOMMUNE: Lemvig	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle								
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Sydlig nattergal	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger
1. Klosterheden "Heden N."	flere	07	2					1					4.7	22	1					1			
2. - "Tårnet"	flere	23	1										4.7	23	1								
3. - Buldremose	1.7	00	2										5.7	23	1								
4. -Saugmandsv.N	2.7	23	1										4.7	23									
5. -Saugmandsv.S	25.5	21						1					4.7	23	1								
6. Lemvig Sø	flere	03			1								11.6	20			3						
7. Lemvig sødal	7.6	04			1								11.6	21			1						
8. Hornsø	flere	22			1			1					25.5	20			1						
9. Vinkelhage	flere	23			1								5.6	11			1						
10. Høker,Flynder	3.6	21			1								19.6	22						1			
11. Nr. Holmgård	3.6	22		1	1	1							flere			1	2	1					
12. Flynder Å, V	2.6	22		1							1		flere				1						1
13. Flynder Å, Ø	13.6	04			1								13.6	22		1							1
14. Bækmarksbro	flere	23				1						1	flere					1					
15. Møborg	flere	01				1							flere										
16. Møborg,Kirkeb.	1.6	02			1								flere										
17. Møborg,Ågård	1.6	02						1					13.6										
18. Skræddergårdv	1.6	02			1								22.6	03			1						
19. Nygård	14.6	03									3-4		25.5			1							4
20. Ellebæk	flere	00		1	1								25.5										3
21. Ulsund Bro	30.5	21							1		2-3		flere						1	3			5
22. Indfjorden SØ	15.6	02									2-3		flere										5

KOMMUNE: Lemvig (fortsat)	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Vagtel	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Vagtel
23. Færgen, Nees	flere	22									2		23.5									1	2	
24. Indfjorden	flere	23		2							4		flere										5	
25. Bøvlingbjerg	13.6	01			1								flere											
26. Møllegård	29.6	04									2													
27. Dybe	15.6	22										2	23.5	03										1
28. Klosterheden Flynder Å													27.6	21			1							
29. - Sønderbysø													4.6	20						1				
30. - Vilhemb.vej													19.6	22						1				
31. Langebro													22.6	04									1	
32. Nr.Holmgårdsø													flere	02		1	1							
33. Holmgårdsø V													22.6	03			2							
34. Krogsgård													flere				2							
35. Fåremølle Å													25.5	03									2	
36. Ryssensten													21.6	23			1							
37. Lund Bro													21.6	00			1						2	
38. Lund Huse													22.6	01									1	
39. Mose v/lok 36													22.6	04									1	
40. Trælborgdalen													3.6	23										
41. Klostermølle													3.6	23										
42. Kamstrup													3.6	00										
43. Remmerstrand													3.6	00										
44. Åmølle													3.6	00										

Optællere: AKV, JN , OA

Optællere: JN

Ad. 1-5: Der er sikkert tale om 4 par.

Ad. 21: Rørdrum hørt 31.3

KOMMUNE: Ringkøbing	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger		DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
1. V/Hover Å																								
2. V/Hover Å	juni				1	1																		
3. Vonåen	8.6	03											13.6	03									1	
4. Vonåen	8.6	03						1			1		?			1	1			1			1	
5. Hoverdal Pl.																								
6. Hoverdal Pl.																								
7. Hoverdal Pl.																								
8. Hoverdal Pl.																								
9. Hoverdal Pl.																								
10. Kronheden	8.6	23																						
11. Kronheden	8.6	23																						
12. Kronheden	8.6	23																						
13. Velling				1				1					13.6			2	1						1	
14. Rydbjerg	31.5	10			1								13.6				1							
15. Sf Rydbjerg	31.5	10			2								13.6				3							
16. Øster Lem	23.5	21			1	1							13.6				1							
17. Hindø-dæmning	8.6																							
18. V.Stadil F.Ø	juni							2			1													
19. V.Stadil F.N	juni			1			1	6	2				flere			1				14	2-4		57	
20. V.Stadil F.V	juni							2																
21. Mellemdyb	7.6							5	1		1		14.6							1	1		1	
22. Nørre Sø	24.5	05									1													
23. Stadil Kirke													6.6										6	
24. Velling S.f.													13.6				1							

Optællere: EE, JB, IHO

Optællere: EE

Ad. 18-20: Fra Vest Stadil Fjord-undersøgelsen.

KOMMUNE: Skjern	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger		DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Kirkeugle
1. Skjern Å Camp.	juni			3									juli			1	1							
2. Skjern Å mund	22.6	22		5-6									8.5			1								
3. Skjern Birk	flere									1														
4. Borris Hede													flere			4				3			>1	
5. Opgrøden													3.6	22						2				
6. Farverivej													21.4	21										1
7. Ahlergård													25.5	23		1								
8. Vorgod Å													?											

Optællere: TM

Optællere: JC, ATJ, T, JHK, TM

KOMMUNE: Struer	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger		DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
1. Livbjerggård	1.6	04				1																		
2. Resenborg	23.6	23			1						1													
3. Kærgårdsmølle	-	-								1	1													
4. Orchisdalen	-	-																						
5. Resenkær	-	-											3.6	23										
6. Sækken,Kloster	25.6	22																						
7. Hestbæk Mose	-	23																						
8. Kvistrup Mølle	flere				2	2					2													
9. Volstrup Skov													28.5	06		1								

Optællere: KTO, AKV

Optællere: EØ

KOMMUNE: Thyborøn/Harboøre	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger		DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
1. Thyborøn SØ	25.5	05									5		3.5	08									2	
2. Harboøre NØ	25.5	05																						
3. Harboøre SØ	9.5	05									7		3.5	06									3	
4. Sdr.Vese/Mel.	25.5	04											26.6	04						1			1	
5. Sdr.Vese V	25.5	04																						
6. Ferring Sø,V.	25.5	03																						
7. Thyborøn NV	25.5	06									3													
8. Noret S.	25.5	05																						
9. N.f. Noret	25.5	05									3													
10. Sdr.Vese S	25.5	04									1													
11. Strande NØ	25.5	04				1																		

Optællere: AKV

Optællere: AKV

KOMMUNE: Thyholm	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger		DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
1. Kallerup Kær													25.5	23										
2. Smerup													25.5	23										
3. Borregård													25.5	23										
4. Tambohuse													25.5	00		1								
5. Helleris													25.5	00						1				

Optællere: KTO, TP, AS, CS

KOMMUNE: Trehøje	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Rørsanger	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
1. Fuglsang Bro	juni		1	1									2.5			1								
2. Fuglkær Å	dagl.			1																				
3. Bærkærbæk	10.6											3												
4. Ø.f. All	?																							
5. Trøstrup Mark													juni	23		1	2							
6. Vorgod Å,Torp													juni	00		1	1							
7. Vorgod Å,N.f.													13.6	00			1							
8. Vorgod Å,S.f.													13.6	00			1							
9. Klejnstrup													21.6	00			1							

Optællere: CH, TMø

Optællere: EØ

Ad. 1: Natravn hørt 16.5 - trækfugl?

Ad. 4: Intet trods flere besøg mellem Sørvad og Abildå.

KOMMUNE: Ulfborg/Vemb	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger		DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
1. Nr.Vosborg H.	flere	00	2							1			flere	22								1		
2. Lystlund	-	-	1							1			-	-										
3. Øster Filsø	-	-								1			-	-								1		
4. Mindehøj	-	-	1							1			-	-										
5. kommunegrænse	-	-								2			-	-										
6. Skydebane	-	-	2							1			-	-										
7. Østermark	-	-								1			-	-										
8. Lok. 8	-	-	4							1			-	-	1									
9. Gørding	flere			2	3			1	1	1	>15		5.6	01									16	
10. Kyttrup	flere			1	1						10													
11. Nr.Vosborg	1.6	03			1								juni				1							
12. Inddybet	7.6										1													
13. Bur Plantage	26.5									1														
14. Viumgård	30.6	00						1					flere											
15. Husby Sø	24.5	05		3-4		2		1	1		7													
16. Damhus Bro													2.6	11				1						
17. Ørsvigvej													5.6	01									5-6	
18. Storå v/Vemb													5.6	02										
19. Slykbro													5.6	01			1							
20. Torsminde S.	?										3-4													

Optællere: PD, NUP, OA, AKV, IHO

Optællere: PD, AKV, OA

Ad. 15: Rørdrum hørt regelmæssigt i marts/april.

Ad.9: Rørdrum set 13.4

KOMMUNE: Videbæk	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger		DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
1. Barde Dambrug													29.8	22								1		
2. Bjørslev Pl.													12.6											
3. Bjørslev Pl.													-				1							
4. Bjørslev Pl.													-											
5. Bjørslev Pl.													-											
6. Vorgod Å													-											
7. Vorgod Å													-											
8. Vorgod Å													-											
9. Vorgod Å													-											
10. Egeris Bæk													-											
11. Egeris Plant.													-	01										

Optællere: NPB

KOMMUNE: Vinderup

LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Rørsanger	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	Sydlig nattergal
	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
1. Svendshøjvej	flere	01											13.6	00										
2. Stubbergårdsø	14.6	03			1								30.6	03								1	1	
3. Trandum	8.6	01								1			flere	03			1	1				1		
4. Rønnes Mose	-	01				1							30.6	00										
5. Jattrupsvej	-	03											30.6	01								1		
6. Helle Sø	-	03			1						1		20.6	15			1							
7. Højbjerg Sø	-	04											30.6	03									1	
8. Holmkær krat	-	04											30.6	03			2							
9. Tellemose	-	04				1							30.6	23						1		1		
10. Skalle Sø	14.6	01										1	30.6	01				1	2	1		1		
11. Hvidemose	-	01	2										30.6	01	1									
12. Skånssø	-	01								1			30.6	01								1		
13. Sdr.Lem Vig	flere	02					3	1	1		3		flere	14			3				1		5	
14. Ejsing Mose	-	02										1	30.6	01										
15. Landting Mose	-	02			1								30.6	02										
16. Mosevej	-	03		1							1	5-10	30.6	02		1							2	
17. Hellegård Åd.	-					2							24.6	22				2						1
18. Stubber Kl.Pl	-	04	2										30.6	23	2							1		
19. Ludvig Schrø.	15.6	00	2							1			30.6	00								1		
20. Grev Molktes	-	00											30.6	00										

Optællere: LN, IHO

Optællere: LN

KOMMUNE: Åskov

LOKALITET	DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger		DATO	KL.	Natravn	Græshoppesanger	Kærsanger	Nattergal	Plettet rørvagtel	Vandrikse	Rørdrum	Skovhornugle	Sivsanger	
	1986		Antal registrerede fugle										1987		Antal registrerede fugle									
1. Torp,Skjern Å	20.5				2								21.6	23			1							
2. Pind Vig	20.5				4								21.6	00								2		
3. Skjern Å	?												21.6	23			3	1						
4. V.Hesselvig P	?												flere											
5. Hesselvig Pl.	?												flere											
6. Olling Bæk													12.6	11										

Optællere: FT, NPB

Optællere: FT

Deltagere 1986/87

Ole Amstrup	OA	
Jens Ballegård	JB	Velling
Niels Peder Brøgger	NPB	Ikast
Jacob Cardoso	JAC	Herning
Jette Clemmensen	JC	Tarm
Peter Damgård	PD	Ulfborg
Bo Daugård	BD	Ikast
Erik Enevoldsen	EE	Søndervig
Tommy Frandsen	TF	Herning
Alex Sand Frich	ASF	København
Frederik Grønfeldt	FG	
Inge Gutnitz	IG	Ikast
Christian Hjorth	CH	Vind
Bjarne Holm	BH	Herning
Lars Holm	LH	Holstebro
Karen Jacobsen	KJ	Struer
Asta Thomsen Jensen	ATJ	Borris
Jens Hasager Kirk	JHK	Tarm
Tonny Kristiansen	TK	Herning
Carsten Laursen	CL	Herning
Henrik Lilleøre	HL	Herning
Kaj Madsen	KM	Engesvang
Jens K. Madsen	JKM	Aulum
Tage Madsen	TM	Tarm
Jørgen Mahler	JM	Brande
Herdis Mandrup	HM	Ikast
Svend Møller	SM	Ikast
Thomas Møller	TMØ	
Leif Nourup	LN	Sevel
Jørgen Nørgård	JN	Lemvig
Ib Helles Olesen	IHO	Holstebro
Kristian Tikjøb Olesen	KTO	Nr. Nissum
Ole Olesen	OO	Aulum
Niels Ulrich Pedersen	NUP	Holstebro
Peder Pedersen	PP	Borbjerg
Troels Petersen	TP	Struer
Carsten Schmidt	CS	Skjern
Anders Skovbo	AS	Åkirkeby
Stig Steffensen	SS	Munklinde
Henrik Stenholt	HS	Ikast
Flemming Thomasen	FT	Kibæk
Tipperne	T	
Allan Kjær Villesen	AKV	Lemvig
Egon Østergård	EØ	Hodsager

Litteratur

Andersen, T.H. & Donnerborg, E.: Ornitologiske undersøgelser i Vestjylland. - Hæfte nr. 2-5, 1972-75.

DOF, Ringkøbing amt: Fugleiagttagelser i Ringkøbing amt. - 1978, 1979, 1980 og 1981.

DOF, Ringkøbing amt: Sandeviften 1983-1, 1984-1, 1985-1, 1986-1 og 1987-1&2.

DOF, Ringkøbing amt: Undersøgelser over ynglefugle i Vest Stadil Fjord, 1987.

DOF, Århus amt: Lokalrapporten 1986.

Dybbro, T., 1976: De danske ynglefugles udbredelse. -DOF.

Dybbro, T. & Ballegård, J., 1983: Fuglelokaliteter i Ringkøbing amt. -DOF.

Fredningsstyrelsen, 1978: Tipperne - årsrapport over observationer 1975.

Fugleregistreringsgruppen, DOF: Ynglefuglerapport 1985.

Laursen, C.: Rørskærets effekt på en bestand af småfugle. -DOFT 1977 p. 95.

Nordjysk Ornitologisk Kartotek: Fugle i Nordjylland. -1982, 1983, 1984 og 1985.

Nordjysk Ornitologisk Kartotek: Fugle og dyr i Nordjylland 1986.

Peterson, R. m.fl., 1985: Europas fugle.

Rapportgruppen, DOF, 1986: Nyt om fugle i Danmark.

oOo

Hedelærken i Ringkøbing amt

af Niels Peter Brøgger

Der kendes intet til, hvornår hedelærken er indvandret til Danmark, men den har måske ynglet i flere tusinde år. Det er dog kun de sidste godt 100 år, den er kendt som dansk ynglefugl. Den ældre litteratur beretter kun lidt om hedelærken. I dette århundrede har flere kendte ornitologer hæftet sig ved fuglen, men størstedelen af iagttagelserne stammer fra trækstederne, og der er kun ganske få optegnelser om ynglelokaliteter før C.M. Poulsens undersøgelse af hedelærkens udbredelse i Ringkøbing amt i 1961-62. I 1960'erne benævnes hedelærken som spredt forekommende ynglefugl, hvoraf hovedparten findes i Jylland.

I Atlas-undersøgelsen 1971-74 blev den fundet i 157 kvadrater (fig. 14), hvoraf 37 sikker ynglende og 100 som sandsynlig ynglende. Den betegnes som hyppig i Midt-, Syd og Vestjylland, mens den andre steder i Jylland optræder mere spredt. Udover Jylland findes en bestand i Nordsjælland.

Hedelærken, hvis foretrukne opholdssted er højtliggende, tørre, magre og sandede jorder, har nydt godt af nåletræsplantagernes anlæggelse i de sidste godt 100 år, men der er desuden en forbindelse mellem sommerklimaet og hedelærkens udbredelse. Dette er bl.a. påvist i England, hvor bestanden steg i 1930'erne og -40'erne i takt med at sommerklimaet steg. Fra 1950 og fremefter er der sket en kraftig nedgang, og dette følger nøje klimaændringerne.

Nedgangen siden 1950'erne er også påvist i Sverige gennem træktallene fra Falsterbo, hvor der i perioden 1943-50 om efteråret noteredes 22-34000 udtrækkende. I 1955-58 var tallene kun 15-1600 og i de efterfølgende år endnu mindre.

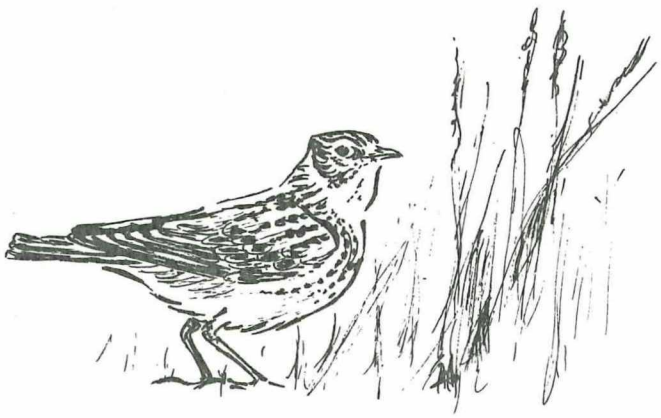

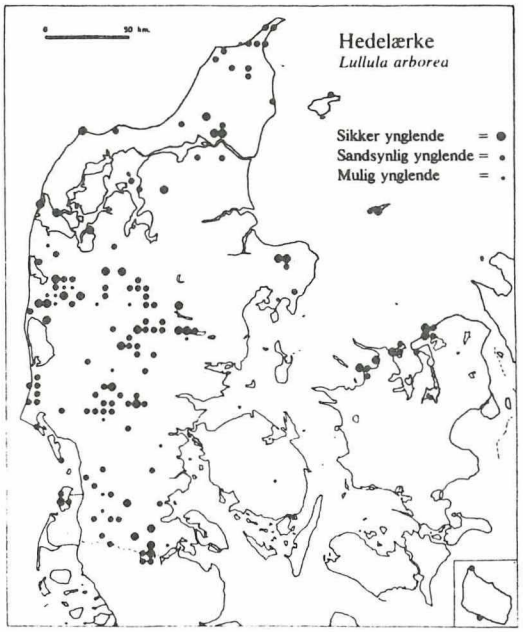

Fig. 14: Atlas-undersøgelsen 1971-74 (efter Dybbro).

Fig. 15: Yngleudbredelse i Europa. Den stiplede linie afgrænser vinterkvarteret (Europas fugle).

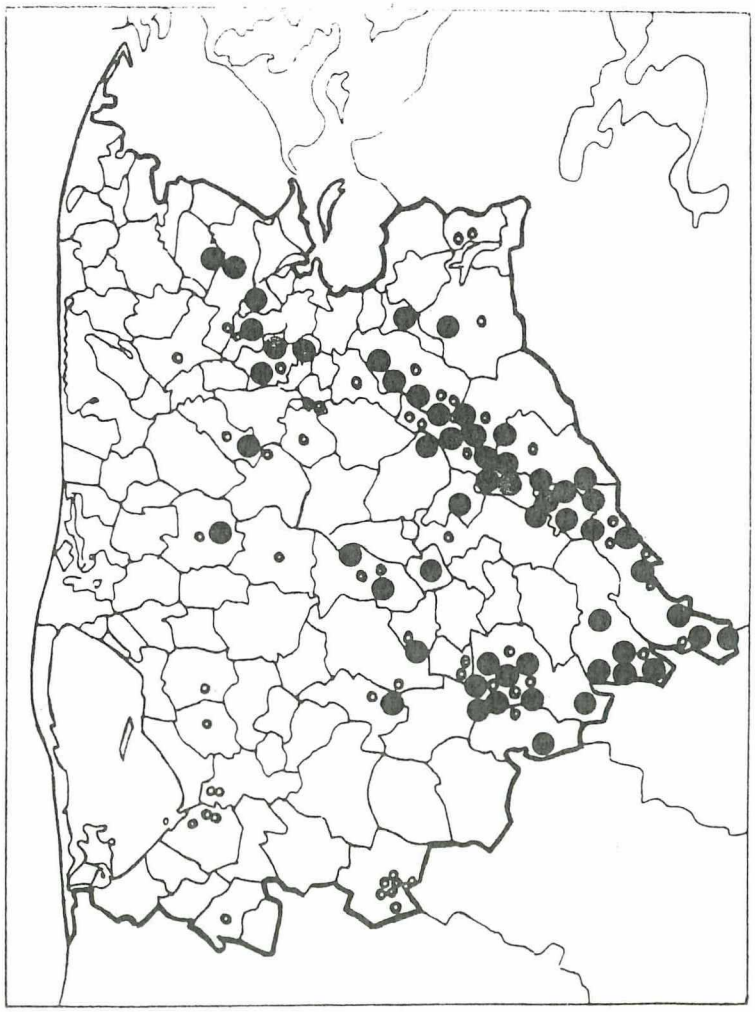

Fig. 16: Kort over Ringkøbing amt med sognegrænser. Tomme cirkler syngende hanner og udfyldte cirkler ynglepar 1961-62 (efter C.M. Poulsen 1963).

Landsstatus: Udbredelsen i Danmark er aldrig rigtig blevet undersøgt. Der er dog i flere amter gennem de senere år foretaget nogle forskellige undersøgelser.
Sjælland: I 1979-80 blev den nordsjællandske bestand optalt til 15-20 par. Det vurderedes, at der er sket en mindre tilbagegang fra 25-30 par i 1970'erene.
Århus amt: I 1980-82 ca. 40 par på 30 lokaliteter. Bestanden vurderes til at være i fremgang.
Nordjylland-Viborg amter: I 1980-82 optalt til ca. 45-50 par.
Sønderjyllands, Ribe og Vejle amter: Der foreligger ingen optællinger, men fuglen yngler i alle amter.

Den totale bestand i Danmark synes i øjeblikket stabil eller svagt stigende, og jeg anslår bestanden til minimum ca. 175-200 par og maksimum det dobbelte.

Hedelærken er med på EF's liste over truede arter. I Projekt Status 1982-84 er alle EF-arterne optalt/vurderet, og ifølge Fugle 3/87, hvor den totale liste er vist, er den danske bestand på 3-500 par.

Jylland udgør en del af artens nordvestgrænse (fig. 15). Den yngler i den sydlige del af England, i Norge omkring Oslofjorden og i det sydlige Sverige. Den totale EF-bestand excl. Spanien og Portugal er vurderet til 30-77000 par.

Amtsstatus: Før C.M. Poulsens undersøgelse i 1961-62 findes kun ganske få sikre publicerede ynglefund i Ringkøbing amt. To lokaliteter er nævnt, nemlig Herning-egnen med Høgildgård og Birkebæk plantage og Feldborg plantage. Poulsen konkluderer også, at det har været ornitologer og ikke fugle, der har manglet, idet der netop i Ringkøbing amt er mange velegnede biotoper. Ved undersøgelsen fandt Poulsen 57 ynglepar og 58 syngende hanner (fig. 16). Over 80% af yngleparrene fnadtes i den østlige del af amtet, idet der kun blev fundet enkelte par vest for en linie Struer-Holstebro-Videbæk.

I Midtjyllands Fugle af Hans Skotte Møller 1970 benævnes hedelærken som almindelig yngletrækfugl i området vest for israndslinien og mere fåtallig og spredt øst herfor. Ynglebestanden er i 1966-69 optalt til 25-30 par, men totalbestanden skønnes at være 100-150 par i Midtjylland. Af Ringkøbing amt omfatter det området øst for Karup-Herning-Brande. Den midtjyske bestand vurderes til at være stabil eller svagt stigende i midten af 1960'erne og ikke i tilbagegang som i Sverige.

I Atlas-projektet 1971-74 er der registreret hedelærker i knap 40 kvadrater i amtet. Heraf var der en del iagttagelser og ynglefund længere vestpå, især i Vind-området og Ulfborg, Stråsø og Hoverdal plantager. Der var dog stadigvæk klar overvægt i de midtjyske områder.

Siden 1970 er der publiceret følgende i diverse årsrapporter: 1971 Høgildgård-Birkebæk plantager formentlig 3 par, 10.4.71 1 Knudmosen (yngler ikke længere), 23.4.72 Høgild 2 syngende hanner, 21.7.72 Søby sø 1, 15.6.74 Tulstrup hede egnet ynglelokalitet, maj 1978 Høgildgård plantage, 1979 1 syd Hvide Sande, 11.10.80 1 syd Hvide Sande, 13.10.80 1 syd Hvide Sande, 18.10. 81 1 syd Nr. Lyngvig, 3.7.81 2 syngende Flyndersø, 2.5.82 1-2 hanner Birkebæk plantage, 9-13.5.82 1 syngende Classonsborg v/Skarrild, 3.6.82 1 syngende Stråsø plantage, 10.7.83 1 St. Nørlund pl., 25.2.83 2 Schuberts pl., 22.5.83 1 Sdr. Lem Vig, 20.5.83 1 Vind, 20.3.83 1 Schuberts pl., 15.10.83 2 syd Lyngvig Fyr, 16.10.84 1 syd Lyngvig, 6.4.84 2 og 7.4.84 1 Stråsø pl., 1.5 og 5.5.84 1 Klosterheden, 5.5.84 1 Skarrild pl., 23.5.84 1 Veserne, 24.5 og 18.6.84 1 Klosterheden ikke samme sted, 1 ynglepar Ågård v/Brande, 4.11.84 1 syd Lyngvig, 4.4.85 1 syngende Klosterheden, 24.9.85 1 nord Rind pl., 22.4.85 1 nordvest Classensborg, 5.10.85 1 syd Blåkilde, 13.6.85 2 syngende Skibbild + 1 17.6 og 5.7.85.

1986 & 1987: I de to år er der i det meste af Ringkøbing amt foretaget en nærmere undersøgelse af hedelærkens udbredelse. I 1986 deltog ca. 20 af amtets mest erfarne ornitologer, der hver fik et område tildelt. Der blev udsendt et kort over området, hvor ynglestedet kunne afmærkes tillige med et skema, hvor tidspunktet for observationen og biotopens art kunne afkrydses. Desuden fik hver enkelt deltager detaljerede oplysninger om fuglen, samt lydbånd med sang og kald til interesserede. Undersøgelsen fandt sted fra midten af april til juli, således at kun det evt. første kuld er talt med som ynglepar. Langt de fleste lokaliteter er besøgt mindst 3 gange. I 1987 fortsattes undersøgelsen især i nogle af de områder, der var blevet mangelfuldt undersøgt i -86. Langt de fleste ynglefund er blevet gjort ved plantagerande og i skovlysninger i granskov. Ved lysning forstås også et større område, hvor alle de gamle træer er fældet og nye træer plantet.

I 1986 og -87 er der gjort henholdsvis 11 og 10 ynglefund, hvoraf 2 lokaliteter er de samme for begge år. Der er altså mindst 19 forskellige ynglepar (fig. 17 og 18). Jeg mener ikke, at vi hermed har en samlet oversigt over amtets hedelærkebestand, idet det er et meget stort område at få dækket fuldstændigt. Ligeledes er ynglebiotopen et sted, hvor der normalt ikke færdes ret mange ornitologer. Hvormange går 1-2 km af en skovvej i en "ens-

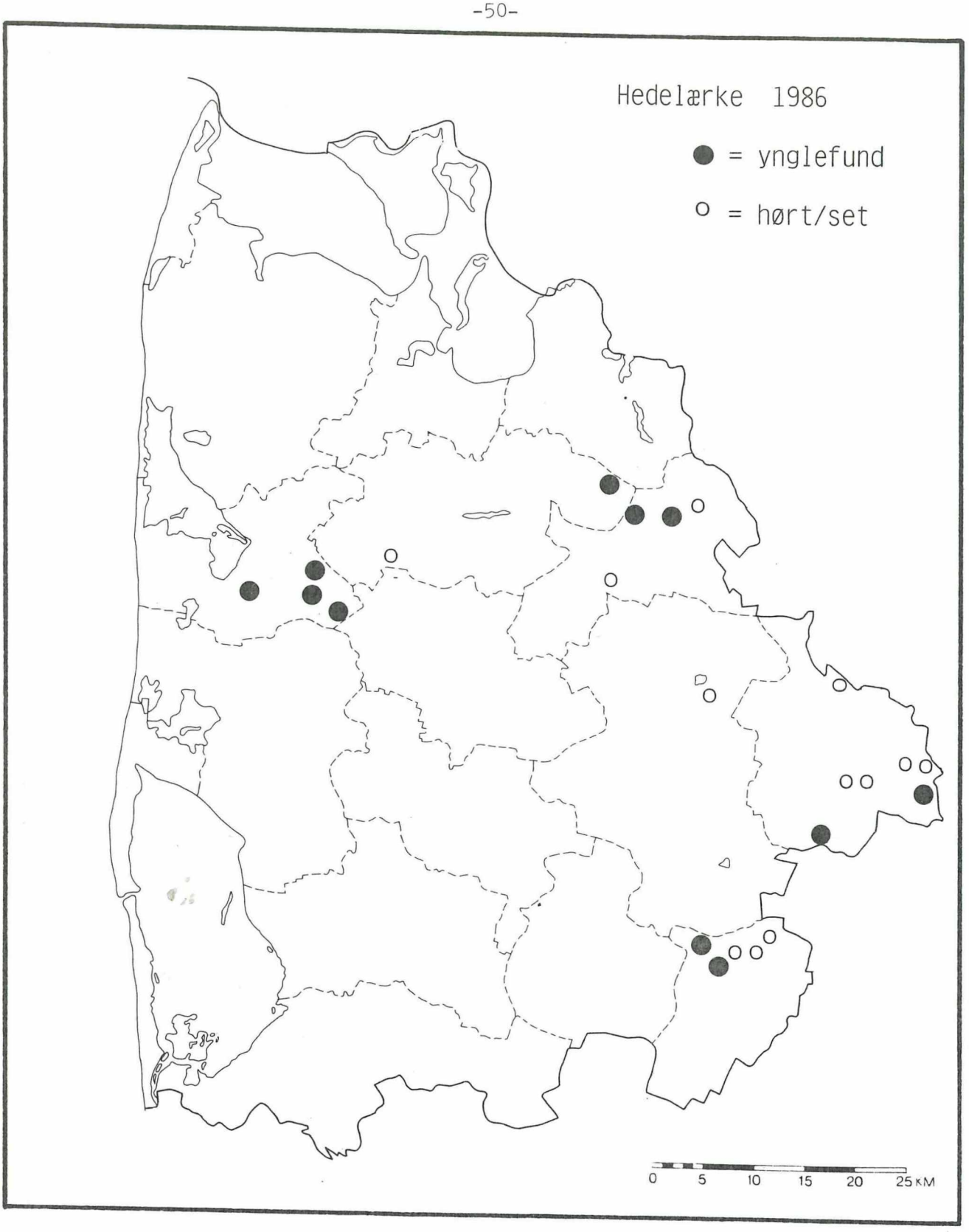

Fig. 17 : Registrerede hedelærker i Ringkøbing amt i 1986.

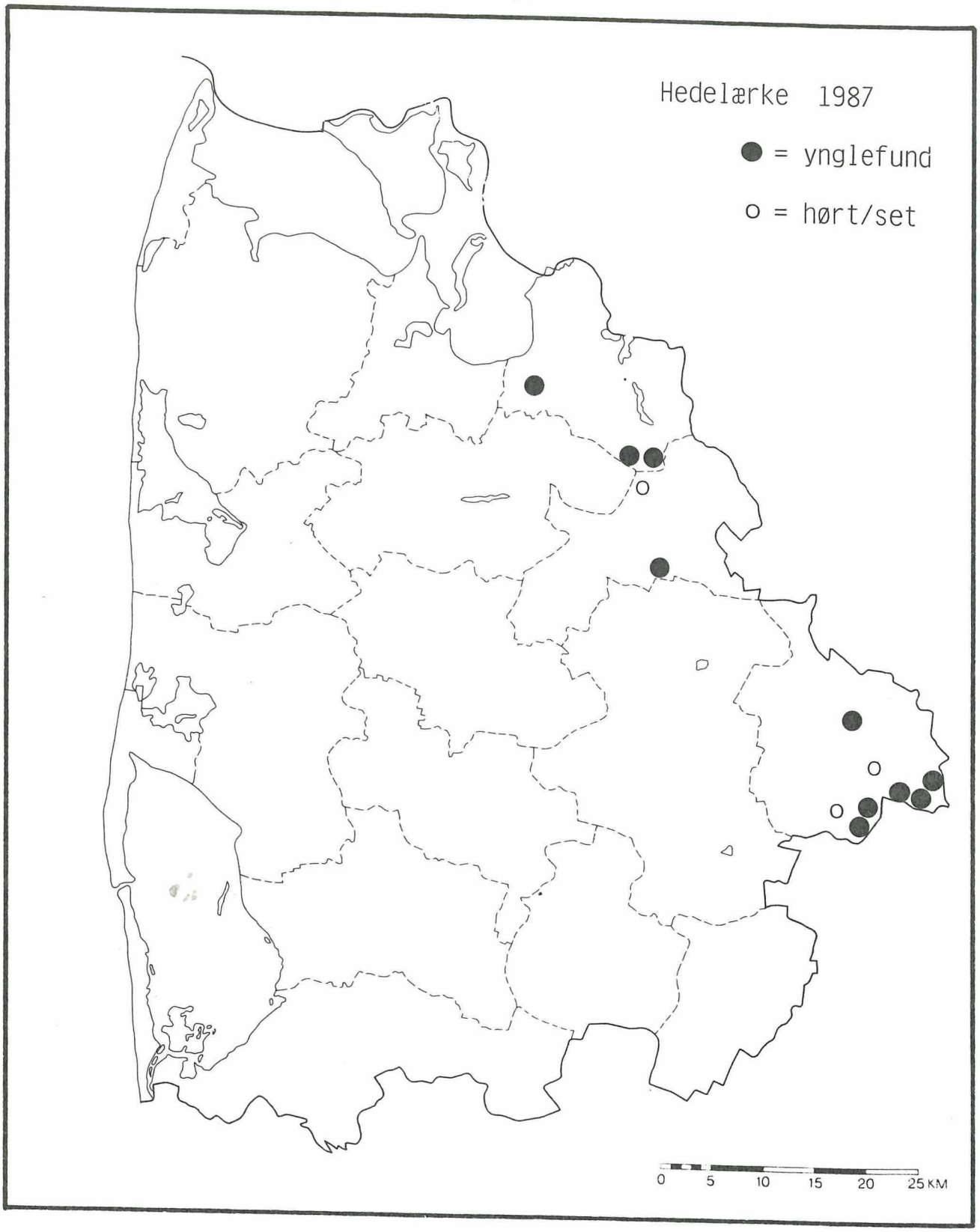

Fig. 18: Registrerede hedelærker i Ringkøbing amt i 1987.

formig granplantage" i maj-juni måneder? Tilsyneladende har den ikke bredt sig længere vestpå siden Atlas-undersøgelsen. Det er overraskende, at der ingen ynglepar er fundet i hele Klosterhedens Skovdistrikt, idet der efter samtaler med bl.a. lokale jægere og ornitologer næsten hvert år i de seneste 20 år er hørt syngende fugle. Det samme er tilfældet i Høgildgård-Birkebæk plantage.

Amtets ynglebestand kan herefter vurderes til 25-40 par. Hedelærken flytter tilsyneladende en del rundt, og amtsbestanden vurders til i øjeblikket at være stabil og måske svagt stigende.

Litteratur

Donnerborg, E. & Andersen T.H., 1971-75: Ornitologiske undersøgelser i Vestjylland. - Nr. 2-5.

Eskildsen, J., 1987: EF's truede arter. - Fugle 87:3 s. 11-13.

Fugle i Nordjylland 1982. - Nordjysk Ornitologisk Kartotek.

Laursen, J. Terp, 1983: Hedelærke. - Gejrfuglen 1983 nr. 1 s. 12-16.

Mortensen, P. Hald & Rabøl, J.: Danmarks Dyreverden. - Bind 8 s. 43-47.

Møller, H. Skotte, 1970: Midtjyllands Fugle.

Poulsen, C.M., 1963: En undersøgelse over hedelærke (Lullula a. arborea L.) i Ringkøbing amt. - Flora & Fauna 69 s. 1-8.

Rasmussen, E. Vikkelsø, 1981: Hedelærke (Lullula arborea) som ynglefugl på Sjælland. - DOFT 1981 s. 115-120.

Årsrapporter for Ringkøbing amt 1978-85.

Deltagere

Jens Ballegård
Jan Bolvig
Niels Peter Brøgger
Peter Damgård
Bo Daugård
Erik Enevoldsen
Christian Hjorth
Henning With Jensen
Jens Hasager Kirk
Kaj Madsen
Jørgen Mahler
T. Møller
Leif Novrup
Jørgen Nørgård
Kristian Tikjøb Olesen
Peder Pedersen
John Poulsen
Stig Steffensen
Flemming Thomasen
Allan Kjær Villesen
Bert Wiklund
Egon Østergård

HIDTIL UDKOMNE NUMRE I SERIEN "RINGKØBING AMTS FUGLELIV":

1. (1986) Niels Ulrich Pedersen: *Ynglefugleregistreringer på Venø 1985.*
2. (1986) Egon Østergård: *Fugle ved Søby sø og de omkringliggende brunkulsgrave 1960-1985.*
3. (1986) Jens Overgaard Christensen: *Status for ynglebestande af måger og terner i Ringkøbing amt.*
4. (1988) J. Hedegaard Christensen: *Fugle på Borristerrænet før og nu.*
5. (1988) Egon Østergård: *Natfugle i Ringkøbing amt 1986-87.*

ISBN 87-982478-5-9